

EYNDE, Jos (eigenlijk Theophile Joris) van (Berchem 4 januari 1907 – Antwerpen 22 maart 1992). Was de zoon van een letterzetter, studeerde voor onderwijzer aan de stedelijke normaalschool van Antwerpen en was tegelijkertijd avondmedewerker van de socialistische partijkrant *Volksgazet*. Van Eynde werd redactiesecretaris van het dagblad en leerde **Camille Huysmans**, **Willem Eekelers**, **Emmanuel de Bom** en anderen goed kennen. Na de ontbinding van de Belgische Werkliedenpartij door voorzitter **Hendrik de Man**, in mei 1940, legde hij deze een plan voor om voor de Vlaamse gewesten één groot socialistisch blad uit te geven, teneinde in het bezit te blijven van de eigen persen. Dit opzet mislukte, waarna Van Eynde actief werd in de ondergrondse pers. Op het einde van de Duitse bezetting kreeg hij van het verzet volmacht om de krant na de bevrijding te laten verschijnen. Hij werd hoofdredacteur, terwijl A. Molter de administratieve leiding kreeg. Na de pensionering van Molter werd Van Eynde ook directeur.

Op 17 februari 1946 kwam hij in de Kamer van Volksvertegenwoordigers, in 1954 werd hij ondervoorzitter van de Belgische Socialistische Partij (BSP), in 1969 minister van staat en in 1971 voorzitter van de BSP, samen met Edmond Leburton, wat hij bleef tot 1 maart 1975. Van Eynde was een felle en gevreesde polemist en debater. Hij verdedigde in harde toespraken en bijwijlen scherpe hoofdartikelen de eenheid van de partij, zowel van Belgisch standpunt als met het oog op de meningsverschillen tussen 'oud' en 'jong', 'links' en 'rechts'. Hij ging daarbij uit van het marxistische principe, dat de universele arbeiderssolidariteit voorschrijft. Hij zette zich in voor de handhaving van het Belgisch staatsbestel zonder daarbij de belangen van de historisch achtergebleven Vlaamse bevolking over het hoofd te zien. De congressen van de Waalse BSP-fractie in Doornik (maart 1967) en Verviers (november 1967), met een eenzijdig federalistische inslag, maar na het Vlaams socialistisch congres van Klemskerke (14-15 oktober 1967) vooral de anti-Vlaamse houding van de Brusselse Franstalige socialisten bij de verkiezingen van 1968, brachten hem tot uitspraken, waaruit kon blijken dat hij, als volgeling van **August Vermeylen**, **Huysmans** en **Herman Vos** (vergelijk Eerste Vlaams socialistisch congres, 1937) hun traditionele standpunten in de V.B. trouw is gebleven. Zie ook zijn onvoorwaardelijke steun aan de **Rode Leeuwen**, dit wil zeggen de Vlaamse socialistische lijst in het arrondissement Brussel, in 1968 en 1971.

Voor Van Eynde telde vooral de sociale inslag van wat in Vlaanderen totstandkomt, waarbij verwezen

kan worden naar de doelstellingen van de 19de-
eeuwse socialisten in Vlaanderen. Hij bleef evenwel
steeds de vrees koesteren dat de verovering van de
culturele autonomie het sein zou betekenen voor de
bevestiging van een klerikale overheersing van de
Vlaamse gewesten, die zich zou spiegelen aan het
verleden.

LITERATUUR: 'Het persgeding Lefèvre-van Eynde. Hoofd-
redacteur van "Volksgazet" veroordeeld wegens beledigin-
gen', in *De Standaard* (4 januari 1958); – H. de Ridder en F. Ver-
leyen, 'Jos van Eynde: We moeten de mensen het geld geven
waarmee ze boter kunnen kopen', in *Waar is nu mijn mooie
boomgaard? 10 politieke portretten*, 1971; – A. de Bruyne, 'Jos van
Eynde en zijn "brief" aan Hendrik de Man', in *Gazet van Ant-
werpen* (22 juni 1973); – M. Ruys, 'Afscheid van Jos van Eynde',
in *De Standaard* (28 februari 1975); – De redactie, 'Jos van
Eynde vijftig jaar op Volksgazet', in *Volksgazet* (30 augustus
1976); – J. Coeck en P. Piryns, 'Jos van Eynde, socialist en eeu-
wige tweede in de politiek. De beste polemist van Vlaandere-
ren en het bloed van de vermoorde arbeiders', in *Vrij Neder-
land* (7 januari 1978).

GASTON DURNEZ*